

Tips för IKT-handledning

Till dig som stöder en person med intellektuell funktionsnedsättning att använda IKT

Grundläggande IKT-kunskaper behövs i vårt samhälle. Det är viktigt att även personer med intellektuell funktionsnedsättning får undervisning och stöd för att lära sig de IKT-färdigheter hen behöver i sin vardag.

IKT-kunskaperna kan delas in i tekniska färdigheter, sociala färdigheter och att hitta och förhålla sig kritiskt till information. Det är bra om undervisningsmålet kan utgå från personens behov och intresse.

En god IKT-undervisning bygger på:

1. Planering
2. Utförande
3. Utvärdering

Ta dig tid!

Personer som har en intellektuell funktionsnedsättning behöver oftast mer tid att förstå, lära sig nya saker och uttrycka sina tankar och känslor. Vad en person kan lära sig beror på vilken grad av funktionsnedsättning hen har. Trots att den intellektuella utvecklingen stannar av kan en person utvecklas och lära sig nya saker under hela livet.

Stöd kan behövas för att:

- bearbeta information
- utveckla ny kunskap
- tillämpa ny kunskap i olika situationer

Börja med att planera

Planering och förberedelser kan bestå av att samla kunskap om:

- Elevens behov av kunskap och färdighet
- Elevens tidigare kunskaper och färdigheter
- Behovet av anpassningar
- Material som kan användas
- Behov av bakgrundsinformation eller repetition

Utgående från detta kan undervisningsmålet utformas.

Fundera ut stegen och förklaringarna på förhand. Det minskar riskerna för röriga instruktioner. Tydliga och avskalade instruktioner underlättar inläringen.

Väck motivationen

Vi lär oss alla bättre sådant vi tycker är intressant och har ett behov av att kunna.

Ta reda på vilken kunskap personen skulle ha nytta av att kunna.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning har olika behov av anpassningar och stödåtgärder.

För att du ska kunna göra rätt anpassningar är det bra om du kan få information om personen på förhand.

Det viktigaste är ändå att du har en dialog med den du handleder, lär känna personen och hans behov av IKT-kunskaper.

Lär känna personen på förhand

Att träffas i samma utrymme ger trygghet. Det är enklare att hitta och man vet hur utrymmet är.

- Välj ett klassrum som är tillgängligt, ta reda på om det finns trappor, trösklar, dörrkoder eller andra hinder.
- Tänk på belysning, ergonomi, ljud.
- Minska yttre störande faktorer.
- Utgå från elevernas behov av anpassningar.
- Behövs det särskild utrustning för undervisningen

Tänk också på miljön och ergonomin

Pröva ditt kunnande och tekniken på förhand

Repetera själv innan lektionen så att du kan förklara klart och tydligt när du handleder.

Kolla på förhand att tekniken fungerar och att det finns rätt utrustning på plats.

Kräver undervisningsmålet att eleverna har en e-postadress eller specifika konton?

Det används ofta olika namn på samma sak, till exempel e-post - mail, surfplatta - padda. Var konsekvent och använd dig av samma begrepp.

Ett tydligt konkret språk är lättare att förstå, än många krångliga ord.

Tala lätt och använd bekanta ord

Tala om risker
på internet
och netikett

Sociala färdigheter behövs även på internet!

Diskutera kring det man skriver och delar på internet. Vem kan se ens bilder och inlägg på sociala medier? Hur sprids bilder och hur kan man skydda sin identitet?

Tala om säkra lösenord, samt om risker då det finns bedragare som kan komma åt uppgifter man inte vill dela. Samt att det är bra att berätta ifall man råkat ut för oärliga personer.

Använd
hjälpmedel
vid behov

Det finns olika hjälpmedel:

- Mus och program som ersätter mus-användning
- Anpassade tangentbord
- Skärmtangentbord
- Ögonstyrning
- Manöverkontakter (tryckkontakt -hand, fot, huvud, ögonstyrning, sug-blås)
- Talsyntes
- Ordprediktion (ordförslag)
- Tal till text
- Stavningskontroll
- Fylla i övningsböcker med tangentbord
- Talsynteser, text till tal
- Skanna och läs

Personer i behov av hjälpmedel kan från sjukvårdsdistriktens hjälpmedelscentraler få utprövat ett hjälpmedel att hyra eller låna.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning behöver ofta olika stödfunktioner för att kunna praktisera sina IKT-färdigheter i vardagen.

Stödet kan bestå av exempelvis skriftliga stegvisa instruktioner, minneslistor eller bildstöd. Det kan även kännas tryggt att ha en stödperson som stöd.

Kom ihåg det
kontinuerliga
stödbehovet

Förklara i logisk ordning vad du gör, inte för mycket nytt på en gång.

- Konkretisera
- Använd gärna bilder som stöd för ex. arbetsordningen
- Ha lugna rörelsen på skärmen

Långsamt
tempo och
stegvis
inläring

Den bästa vägen till en ny IKT-färdighet går genom en bekant färdighet.

Delområden i IKT- undervisning kan vara:

- Grunder i datoranvändning
- Trygg kommunikation på internet
- Internetkunskap
- Sociala medier
- Att delta i videomöten
- Textbehandling
- Att använda e-post
- Fotografering och överföra foton till datorn
- Bildbehandling
- Ritprogram

Repetera och
låt personen
pröva själv

Övning ger färdighet! Öva samma sak flera gånger, då känns det tryggare för den du handleder att göra det självständigt.

Repetera gärna varje gång IKT-färdigheten och terminologin från förra gången ni träffades.

Glöm inte
att utvärdera

En utvärdering hjälper dig med planeringen inför nästa gång. Skriv ner vad som fungerade och inte fungerade. Utvärdera elevens framsteg och kunskaper. Kom också ihåg att utvärdering är en kontinuerlig process, under hela lärandet.

Läs mera om lätt språk och lättläst text

Mera om lättläst kan du läsa på LL-centers hemsida. Där hittar du bland annat 20 tips om lätt svenska:

https://ll-center.fi/svenska/om_lattlast/regler_for_lattlast/20tips/

På sidan <https://www.lattlast.fi/start/> finns det lättlästa handledningsmanualer om internet och appar.

Kontakta Lärum!

I vår digitala materialbank hittar du många tips och idéer för IKT-undervisning:

<https://www.larum.fi/digitalmaterialbank/temalattlastikt/>

I vår webbshop finns det att köpa material om IKT-handledning. Det finns även material på lättläst svenska.

<https://shop.larum.fi/38-ikt>

Du kan även kontakta oss på Lärum för råd och handledning

<https://www.larum.fi/kontakt/>

www.larum.fi

Bearbetning: Nina Rosenblad

ISBN: 978-952-7099-42-1

2021. Lärum-förlaget Ab

